

ВІДГУК

рецензента, кандидат педагогічних наук, доцента
Бордюка Олександра Миколайовича, на дисертаційне дослідження

Шевчук Оксани Миколаївни

на тему «Формування технологічної компетентності майбутніх фахівців
професійного навчання засобами імітаційних комплексів»
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
014 Середня освіта(Трудове навчання та технології)
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Тема дисертації має виражену актуальність у площині модернізації підготовки майбутніх фахівців, де ключовим викликом є поєднання компетентнісного підходу з практикоорієнтованими технологіями підготовки в умовах цифрового освітнього середовища. Використання імітаційних комплексів відкриває можливості відтворення професійних ситуацій, тренування рішень у безпечному режимі, формування технологічного мислення та цифрових умінь, що напяму корелює з запитами роботодавців і стратегічними орієнтирами розвитку освіти.

Проблематика є особливо значущою для підготовки майбутніх фахівців професійного навчання, адже їх професійна роль передбачає не лише володіння технологіями, а й здатність навчати інших, конструювати практичні завдання, здійснювати технологічний супровід освітнього процесу та забезпечувати якість результатів підготовки.

Варто відзначити ключову позицію авторки дослідження, яка полягає в тому, що формування технологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання є важливим аспектом їхньої підготовки до викликів сучасного освітнього середовища. Це засвідчує цілісне наукове бачення Шевчук Оксани Миколаївни технологічної компетентності як стратегічного ресурсу реагування на сучасні виклики та чинника сталого розвитку освітньої сфери в умовах глобальної технологізації й поствоєнної трансформації суспільства. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема формування технологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання

сучасними цифровими технологіями, зокрема імітаційними технологіями, що переконливо підтверджує наукову й соціальну своєчасність дисертаційного дослідження Оксани Миколаївни «Формування технологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання засобами імітаційних комплексів».

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційна робота має чітку логічну структуру побудови та включає: анотацію (українською та англійською мовами), список публікацій здобувача, перелік умовних позначень, вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел (50 з яких іноземною мовою) та додатки. У вступі дисертанткою обґрунтовано актуальність дослідження, а відповідно до теми та сучасних тенденцій розвитку вищої освіти в Україні визначено суперечності зовнішні та внутрішні:

□ *зовнішні суперечності*: між суспільною потребою у педагогах професійного навчання нового типу, здатних працювати в умовах технологічної модернізації та навчати сучасних виробничих процесів, і недостатньою теоретико-методичною розробленістю концепції формування технологічної компетентності; між зростаючими вимогами роботодавців і державного замовлення до рівня технологічної компетентності майбутніх педагогів та обмеженими можливостями освітньої системи щодо їх реалізації; між потребою в неперервному професійному розвитку педагогічних кадрів і недостатньою інфраструктурною та ресурсною підтримкою цього процесу.

□ *внутрішні суперечності*: між стрімким оновленням функцій і змісту діяльності педагога професійного навчання та інерційністю освітніх програм; між домінуванням теоретичної підготовки і недостатньою готовністю студентів до практичного застосування знань; між необхідністю комплексного формування технологічної компетентності та обмеженою технологічною оснащеністю освітнього процесу, зокрема доступом до сучасних імітаційних і навчально-виробничих комплексів.

Мета і завдання, об'єкт, предмет дисертаційного дослідження О.М. Шевчук на тему «Формування технологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання засобами імітаційних комплексів» вдало визначають зміст наукового пошуку на фоні глибокого аналізу досліджуваної проблеми.

У дисертаційному дослідженні ефективно застосовувався комплекс методів: *теоретичних*: (аналіз та узагальнення літературних джерел; аналіз інтернет-ресурсів; дедуктивний та індуктивний методи; системний метод та формалізація; педагогічне моделювання); *емпіричних*: (опитування, анкетування, тестування, спостереження, педагогічний експеримент); *статистичних*: (описово-статистичний, порівняння номінальних даних λ -критерій Колмогорова–Смирнова, χ^2 -критерій Пірсона), обґрунтування наукових висновків (доведення достовірності результатів експерименту), що дозволило дисертантці вирішити завдання дослідження та досягнути поставленої мети.

До переваг роботи дисертантки варто віднести практичне значення отриманих результатів дослідження, зокрема у дисертації вперше розроблено й апробовано на практиці структурно-функціональну модель формування технологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання засобами імітаційних комплексів; обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування технологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання у процесі використання імітаційних комплексів; реалізовано міждисциплінарний академічний модуль формування досліджуваного феномена.

У першому розділі «*Теоретико-методичні основи формування технологічної компетентності майбутніх фахівців професійного навчання*» містить ґрунтовний теоретичний аналіз феномена технологічної компетентності, її місця у професійній підготовці та взаємозв'язку із сучасними освітніми технологіями. Важливо, що автор не обмежується описом термінів, а розкриває логіку структурних компонентів компетентності, їх діагностику та значення для інноваційної діяльності.

Другий розділ *«Методика використання імітаційних комплексів у процесі формування технологічної компетентності майбутніх фахівців професійного навчання»* є ключовим для методичної частини: здійснено огляд і класифікацію адаптивних імітаційних комплексів (за призначенням, рівнем інтерактивності, типом професійних сценаріїв тощо), що створює підґрунтя для обґрунтованого вибору інструментів. Окремо вартісним є те, що авторка виокремила педагогічні умови впровадження імітаційних комплексів (*організаційні, методичні, мотиваційні, ресурсні*), показала їх взаємозв'язок із компонентами компетентності та запропонувала структурно-функціональну модель її реалізації. Опис методики має ознаки технологічності: визначено етапи, процедури, змістові модулі, форми роботи та засоби оцінювання.

Третій розділ *«Експериментальна перевірка ефективності формування технологічної компетентності майбутніх фахівців професійного навчання засобами імітаційних комплексів»* демонструє результативність запропонованих рішень: описано експеримент, подано результати з інтерпретацією динаміки та статистичним підтвердженням. Важливо, що аналіз не зводиться до загальних тверджень, а вибудовується на співвіднесенні рівнів «до/після» та порівнянні ЕГ/КГ, що відповідає логіці доказової педагогіки.

Наукове й практичне значення дослідження полягає в авторському уточненні структури технологічної компетентності майбутніх фахівців професійного навчання з урахуванням специфіки імітаційних комплексів, розробленні та експериментальній перевірці моделі, педагогічних умов і методики її поетапного формування, а також у готовності отриманих результатів до безпосереднього впровадження в освітні програми, робочі навчальні дисципліни, педагогічну практику та систему підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої освіти.

Формування технологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання засобами імітаційних комплексів здійснювалося шляхом використання авторських методик: освітнього компонента *«Імітаційні та*

симуляційні технології у професійній освіті», опитувальника «Відповідність професійної підготовки педагогів професійного навчання вимогам роботодавців», «Рівень соціальних очікувань» анкети «Визначення поточного стану справ щодо використання ІКТ у навчальному процесі ПТНЗ» анкети «Рівень готовності майбутніх педагогів професійного навчання до використання імітаційних технологій».

Повнота викладення матеріалу дисертації в наукових публікаціях.

Основні теоретичні положення, ідеї, висновки й рекомендації, які наведені в дисертації й опубліковані у вітчизняних виданнях, належать автору. Основні положення та результати дослідження висвітлено в 17 наукових працях (9 – у співавторстві): 5 – у наукових фахових виданнях України, 12 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, слід порадити розглянути освітні можливості неформальної та інформальної освіти під час моделювання процесу формування технологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання засобами імітаційних комплексів.

Проте, висловлене побажання носить рекомендаційний характер і авторське бачення рецензента, тому не заперечує позитивної оцінки наукового рівня дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Дисертація, представлена О.М. Шевчук, є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому здобуті нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на розв'язання поставленого завдання. Її тема є актуальною, а сформульовані авторкою висновки достатньо аргументовані, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для теорії, але й практики.

Дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН від 12.01.2017 р. No 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та

скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

